

2013. január 15. - Budapest - **Nem lehet felelőtlen tetteként értékelni a 2. magyar hadsereg Don-kanyarba küldését, ma már tudjuk, hogy a katonák a fronton mindent megkaptak, amit a korabeli ország adhatott** - mondta Fodor Pál, a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont (MTA BTK) főigazgatója az 1943. januári doni áttörés 70. évfordulója alkalmából rendezett konferencián kedden, Budapesten.

Szavai szerint itt az idő, hogy reális képet vessünk a köztudatba a Don-kanyarban zajlott hadieseményekről. Rámutatott: a trianoni békediktátum korrekciója csak német és olasz segítséggel jöhetett létre, ezért a magyar politikai vezetés nem tehette meg, hogy ne vegyen részt a németek oldalán a Szovjetunió elleni harcban.

Az MTA BTK, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum, a Páva utcai Holokauszt Emlékközpont és a Magyar Történeti Társulat rendezvényén Fodor Pál elmondta: ettől függetlenül az 1943 elején történtek "a magyar történelem leggyászosabb eseményei közé" tartoznak, ezek tanulságait pedig elemezni kell, "hogy ügyesebben alakítsuk jelenünket és jövőnket".

Fodor Pál bejelentette, hogy az MTA BTK a HM Hadtörténeti Intézettel délben együttműködési megállapodást ír alá a további kutatások koordinálására.

Szakály Sándor történész professzor felhívta a figyelmet arra: a közhiedelemmel ellentétben nem verték szét a 2. magyar hadsereget és az nem semmisült meg hetven évvel ezelőtt a Don-kanyarban. Elmondta, kutatásai szerint a doni áttörésben 42 ezer magyar katona halt hősi halált vagy tűnt el, ennek kapcsán 28 ezer Magyarországra visszaszállított sebesültje volt a magyar hadseregnek, valamint ekkor a szovjet híradások szerint 26 ezer magyar hadifoglyot ejtettek.

A történész arról is beszélt, hogy összességében, a később kiküldött utánpótlással együtt mintegy 250 ezer magyar fordult meg a Don-kanyarban 1942-1943-ban. Utalt arra, hogy a román határ mentén is állomásoztattak magyar katonákat, félve egy esetleges magyarok elleni román támadástól.

Kiemelte, az utókor közvélekedésével ellentétben az előírásoknak megfelelően mindennel felszerelték a 2. magyar hadsereget, amely "megkapott mindent, amit meg lehetett kapni". A hadseregben a munkaszolgálatosok mintegy 10 százalékot tettek ki és kötelességévé tették minden tisztnek, hogy "takarékoskodjanak a magyar vérrel" - tette hozzá.

Kovács Vilmos, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum parancsnoka rámutatott: képes albumot jelentettek meg a napokban a Don-kanyar harcairól, ennek javarészt eddig még nem publikált anyagát a múzeum fotóarchívumából vették és színes felvételek is vannak köztük.

Hangsúlyozta: a tudománynak többféle szempontból is fel kell tárnia a történeéseket és több szegmensét kell megvizsgálni a történeti forráshalmaznak, amelyből szintézist kell létrehozni. Megjegyezte, hetven év után is kerülnek elő történeti források különböző levéltárakból.

Szita Szabolcs, a Holokauszt Emlékközpont igazgatója arról szólt, hogy a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum "építi a nemzeti emlékkultúrát". Szavai szerint ez az intézmény olyan szolgálatot teljesít, amely elősegíti, hogy "végre (...) tisztán lássuk a tényeket".

Kitért arra, hogy a munkaszolgálatosok történetének feldolgozására további terveik vannak, ezenkívül van jövőképük az intézmények közötti együttműködésről, és a Don-kanyarral kapcsolatban is "ki fogják mondani a valóságot többször", mert a Don-kanyarban végbement harcok kapcsán "hősi kiállásról kell beszélni", ugyanakkor a veszteséget is hivatástudattal kell feltárni.